

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

891.99

2-42

Переплет
№ 1
Е. Р. Т.
Годы и др.

Учебник

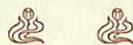
1917

15

ՆՇԱՆ-ՊԱՊԻԿԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ

ԱՐՏԱՇԷՍ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

ԵՐԿՈՒՆՔ

ԳՐԱՏՈՒՆ
ՆՇԱՆ-ՊԱՊԻԿԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ
1906

ᄒᄒᄒᄒᄒᄒ

10 NOV 2011

ՆՇԱՆ - ՊԱՊԻԿԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱԳԱՐԱՆ

891.99 ՎՊ 9402.

2-42 ԱՐՏԱՇԷՍ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

պ:

ԵՐԿՈՒՆՔ

1001
9266

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Վ. ԵՆ Է. ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ
1906

ԸՆԹԵՐՑՈՂԻՆ

Բանաստեղծութանց այս պզտիկ հասորը՝ մասնաւոր ծրագրի մը համաձայն պատրաստուած երկապիւրուքին մը չէ: Ատիկա փունջ մըն է, կազմուած մեծազոյն մասով այն ֆերուածներու՝ որ Լեւոն Քոչարին հրատարակութեանն առաջ ու ետք լոյս տեսած են զանազան պարբերականներու մէջ: Ընդհանրապէս դեռ երեկ -միայն գրուած բանաստեղծութիւններ չեն անոնք: Անոնց մէջ կան որ տասնեակ մը տարիէ ի վեր կեանք ունին արդէն: Չանոնք այսօր հասորի մը վերածելու համար վերստին ձեռք առած պահուս, կարգ մը պզտիկ վերհայումներ անհրաժեշտ տեսնուած են, ո՛չ այնքան խորփն մտահոգութամբ, որքան ձեռքին խղճմանով: Հարկ չկար անոնց բնասիւյ երանգը եղծանելու կամ խնդրելու: Այդ բանաստեղծութիւնները՝ հոգեկան բացառիկ վայրկեաններու անկեղծ արձանագրութիւններ են, ու նուիրական անոր համար՝ որ ծնունդ տուաւ անոնց: Թերեւս հիմա շատ ինչ փոխուած է մէջս, անոնցմէ բաւական ինչ օտար կը թուի հոգւոյս: Բայց այսօր առաւել քան երբէք խանդաղասանքս գիտակցութամբ ու տրամադրեալ պատշաճութեամբ օժտուած է երազաւեց արբեցութեանց այդ երջանիկ՝ այլ անդարձ խորհուրդներուն յիշատակին: Ամենէն ցուրտ մարդը կը սիրէ

իր հոգիին պատմութիւնը քղթատել, կրօնով խընկուած ու պատկառանքով քաղցրացած հետաքրքրութեամբ մը, ու չկայ բերելու աւելի եղերականօրէն շահագրգիռ բան՝ քան միտքի պատմութիւնը հոգիի մը նամբողութեան, այս ունայն աշխարհին ժխուր հորիզոնին վրայէն :

Երբեք սրամաքանական կապ մըն է Լուսինի մը ու Նոր Բարի միջեւ : Հոգիի քրջանառութիւններուն հանգրուաններէն մին կը յատկանշուանիկա :

Այս ծիփուն անհաստատութեան առեւտուրք հակասութիւններուն մէջ՝ երբեք չեմ փնտրել ընթերցող հասարակութեան մը գրոտ ներողամտութիւններուն ապաստանիլ : Այդ մտահոգութիւնը կը բողոքի դպրոցական դասագրքեր պատրաստող խոճառադեմ պատուելիներու : Բանաստեղծութեանց հասոքի մը հրատարակումը՝ հասարակ ձեւով ըմբռնուած օգտակարութեան մը ժխուր ու նուաստացուցիչ կոչումէն հեռու է : Միայն քե, մտրդ իր հոգիին հաղորդականութիւնը կը փորձէ : Երջանիկ է, երբ սիրոյ ժայպաւեհներ, համակրութեան երիզներ լծողած են զինքը իր շուրջը զտնուող հոգիներուն հետ : Ապա քե ո՛չ՝ կուլայ իր աննշանութեան վրայ : Ահա՛ միակ փառքը, — ունայն փառք, — երազամոլ աշուղիին :

ԱՐՏԱՇԷՍ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆՅԱՆ

Մ-վ-բ-
13 8-2-1- 1904

ԵՐԿՈՒՆՔ

Չ Ա Ն Ձ Ր Ո Յ Թ

Ժնիկ ձանձրոյքն ինձնարոյս՝
կը ծակծրկէ սիրտս անդույ :
Կրակէ վերհեն այդ անխույ՛
իմ կեանքս է որ կուտայ խոյս :

Կ'իյնան քրոնիսն իմ հոգույս
իւր ցանցերուն մէջ անույ :
Դժնիկ ձանձրոյքն ինձնարոյս՝
կը ծակծրկէ սիրտս անդույ :

Եւ փուշերուն-մէջ անշոյս
 Բիւր ըղձակներն իս խարխուղ
 Կը բըզըկօյն անջ անշոյս,
 Մինչ կ'ուռճանայ հասէ ու խուշ
 Դժնիկ ձանձուրոյրն ինքնաբոյս :

1893

ՆԱՅՈՒԱԾՔԸ

ՂՋԸԿԱՆ մը ծաղկատի
 Խոր նայուածքը բոցավառ
 Ունի ցոլքեր հըրատի՝
 Խորհրդաւոր, անըստաւ :

Եւ եթէ մերթ ինձ յօտին
 Զոյգ մը յանդուզն եփենոս՝
 Կ'զգամ անոնց սարսուռին
 Յուրս սողսկումն յամբոհոս :

Ու վակժուժել չեմ կրնար
 Այդ սեւ շողանքն անձկազին,
 Ուր կը յուզուի տենդահար
 Սիրտարբախ իր հոգին :

}}

Բանգի անոնց այդ յամստ
Սեւեռուններն երազուն՝
Կ'զգամ թէ միշտ ինձ համար
Ունին խրոտվք մ'անանուն :

Ու վրդոված՝ խոյս կուտամ
Այդ անքըթիթ նայուածքէն.
Ուր անհանգիստ ու տարտամ
Ցանկութիւններ կ'ակնարկեն :

1895

ՍՐԲԱՊԼՇՈՒՅԻՒՆ

Որի՛մ շատ լըւին ու թարուն խորշեր,
Ունի, որոնց խորն՝ անթափանց՝ մըթին՝
Միսթիկ տրամուծեան ծիլիւր կը փնթին,
Ուր արեւ չը կայ, այլ՝ սեփ սեւ գիշեր :

Հոն կ'ուրուագրծուին սարսամ պասկերներ,
Հոն է Աստուծոց իմ դժնէ բազին,
Եւ՝ անոնց առջիւ բուրվաւուն իմ կեանքին
Կը ծըխէ անդուլ խունկ հոգեմըէր :

Մամասուկի մ'է սիրսս մասունքով լեցուն :
Բանայ խորհուրդներն իր սև խորշերուն,
Քողագերծ ընել ծալքերն անոր մուծ,

Խորակել ջրփիլին այն նըլիական. . .
 Չէ՛, ես չեմ ժլտեր սրբապղծումեան
 Այս խօլ, անխորհուրդ արարքին անգում :

1895

ՀՐԱՅԱՐՈՒՄ

ԱՒԻՏԵԱ՛Ն ինչ մտումարու
 Տըխուր հարկին՝ ես եղայ
 Կամակորոյս եւ հըղու
 Իբր անձնուրաց արնդայ :

Ու խստամբեր այդ կեանքին
 Զրկանքներուն անըրունց
 Ես ուզեցի տեսնուիլ
 Համակերպիչ լուռ ու մունց :

Ի՛նչ փոյր նոյն խկ քե ծանր եր
 Ենթանձնացունմն այդ քոյր :
 — Վանականը չի՞ գիտեր
 Թե՛ ո՛ւր կ'երթայ անմոյր :

Եւ սկիւնի սուրբ գիւնին
 Եղաւ արցունքս անապակ.
 Փոխան կակուղ եշխարհին՝
 Մտիկս ըրի պատարագ :

Ինչո՞ս կամփիս սիգերով
 Շաս քան մոռցայ եւ յուշիկ,
 Մեղով ակնարկիդ ջերմ գորով
 Ու թիւր կերպերդ անուշիկ :

Դեմփեդ շրթեդ ու փարքամ
 Այսօր ունիմ եւ, աւա՛ղ,
 Լոկ դիմասուներ մը օտրօտ,
 Աննիշդ, պղտոր ու երւաղ :

Իւրցե՞օր մ'աչ չանկերու
 Աշխատութիւնն ու անգունք,
 Լոկ մի անգոյ համբարու
 Քեզմե քողուն ինձ մասունք :

Այն ի՞նչ ըրի՞ր՝ որ իմ մէջ,
 Հոգւոյս խորը դեռ մի քան
 Կը մընայ ջերմ ու անշեշ,
 Անփոստ ու անխափան :

1895

Ն Ո Ւ Է Ր

ԸԼԻՒԵՅ ինձի տուածը ներմակ
 Զոր ակռաներով խածած էր հուրին,
 Ներքընչելով տունչն իր մարմնի բոյբին
 Այդ ծաղիկին մէջ՝ ցօղաւէ հաւակ :

Ու փրնսրուցի անձկութեամբ մը սաք,
 Զլափչ յոյզովն հոգւոյ սարսուռին,
 Բուրմուռներն ամէն՝ որ հոն կը քառին,
 Փափուկ քերթերուն ազուցուածքին օակ :

Ու փեթրուցելով քերթերը բոլոր՝
 Ես հոն չը գրցայ երազ մ'իրական.
 Շուտանէն մընաց՝ լոկ ծրոսը չոր . . . :

Քմահան բաղդն էր հուրին այդ զարնան,
Շուշանն ալ ներմակ ու բուրումնաւէ՛
Մեր սին յայտերուն ծաղիկը նամէ՛ :

1896

Վ Ե Ր Զ Ա Ն Ո Ւ Ս Ա Յ Ի Ն

Միկուն մը՝ աշնան սրխուր.
Դիւղէն հեռու՝ բրին վրայ,
Արպերուն ճակ ոսկեփրփուր

Անուշ հով մը կը սարսռայ.
Մինչ կը դեղնի արեւն հասած,
— Մուծ գիշերին՝ լոյս-ուանկիրայ :

Դաշտերուն մէջ համասարած
Հողագործներ դեռ կը հեղկեն
Լայն փորն երկրին կակուղ ու ծայ :

Աղօս ցոլքեր գորշ երկինքէն
Կը ցանցնուին դաշտերուն մէջ
Ինչ մշուշը կը ծակծկեն :

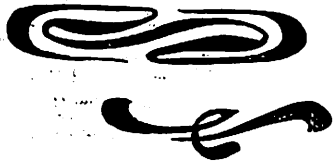
Ես կեանքի մը պէս վաղաշէջ,
Կը մարմնի արեւն հասած,
Երես-հոգիովն իր կենսասննջ :

1001
9939

Ու շրջաշններ, ցուրտ, սարսուռուն,
Կը հազցընեն սեւեր երկրին,
Սուգի սեւերն սոււերներուն :

Մինչ պատերներն ալ կը մարին
Երազներու պէս մշուշոտ,
Այս ոսկեգոծ ոգեւարին
Հուսկ ցոլքերուն սակ նըւարկոտ :

ԱՄՊԵՐՈՒՆ

Ամպ'ր, սեւ ամպեր, հէյ, ո՞ւր կը թռչիք,
Սահելով աշպէս կապոյտին ծոցէն,
Ու ձեր մծաստուեր հոգիներն անծիգ
Անհունին մէջ դէպ ո՞ւր կը թեւածեն :

Ամպ'ր, խորհուրդով լեցուն սեւ ամպեր,
Հակապազանդուած, վիթխարի ու սէզ,
Արհամարհելով ստուերն ու զիշեր,
Մոլեցնոտ վազըով ո՞ւր, ինձի ըսէք :

Ա՛, ես չեմ կարող թռչիլ ձեզի պէս,
Ինկած սանձարձակ հովերուն առջեւ,
Ու երթալ այնտեղ՝ ուր իմ սըրտիկէս
Թանկագին մաս մը խոյս տուաւ թե՛ծեւ :

Ամպ'ր, թէ անոր երկիրն ալ երթաք,
Համբոյրէս կըրակ մ'ու բոց մ'աչքերէս,
Կուրծքիս խորերէն հեծեծանք մը տար,
Ու կայծ մ'ալ ստէ՛ք, տարէ՛ք իմ սէրէս :

Աչքերուս ցոլբէն՝ ձեր փայլակներուն
 Բոցէ շապիկին մէջ ծըրարեցէք,
 Եւ հառաչներէս՝ վանկ մը մոլորուն
 Ձեր որոտումին ծոցին մէջ զըրէք :

Կտմիլ մ'ալ արցունք՝ իմ արցունքներէն
 Ձեր անձրեւներուն խառնեցէք, ամպ՛ք՛ր,
 Ամէնքն ալ առէք ու տարէք իրեն,
 Ինէ՛ իմ ցաւիս իրրեւ լըրաբեր :

Ռայց կ'երման, անխօս, լուրջ ու անտարբեր,
 Անեղ ամպերը սեւ ու տխրունակ,
 Եւ ի զո՛ւր անոնց կ'ուզղիմ ես խօսքեր,
 — Անորչս սիրողի յիսնար զառանցանք :

Գ Ի Շ Ե Ր Ա Յ Ի Ն

Ի շ Ե Ր : Լընակի եգրը առանձին :
 Ջուրերու պայծառ արձափն վրայ
 Սիւրբ հեւ ի հեւ մերք կը սարսրոյ,
 Ու լայն բրբուռներ վերը կը յայտնին :

Ու ծիր-կաթինի անբաւ լոյսերէն՝
 Աստղեր կը նրժան անսառակին մէջ :
 Ու ցոլ ցոլ, վէս վէս հրքիռներ անեղջ
 Կապոյս ջուրերուն վրայ կը պարեն :

Սալարքներուն ճակ քեթել մի հուրի
 Մարմանդին վրայ կը սանի շուս շուս,
 Ասուպ մը կ'իյնայ մեղմ ու վիժանուս,
 Ու կապոյսին՝ մէջ պահ մը կ'երկարի :

Կը սանի արձաք ջուրերուն մէջէն
 Ամպի քափանցիկ պասսառ մը քեթել,
 Ու սալարքախիս պուրակին ետեւ
 Մեղմ հեծկլուռներ մերք կը մտնոյն :

Ու փոսփորայոյս կայծողիկներու
Բոյլ մը կ'ակօսէ մութն ստուերակուռ,
Ընդհաս էրիզ մը նուրբ ու ոսկեհոտ,
Ինչպէս անկուսը վերն' ասուպներու :

Գիշեր : Լքնակին եզրը միսմինակ.
Այս փայլի, բոյլի, ստուերի պահուն,
Հոգւոյս տենդագին խօլ սրլացմներուն
Պահ մը նեղ կուգայ մեծ միջոցն համակ :

1895

Յ Ա Ւ Ս

Գրեմն անհուն ցաւ մը շրին
Կը խոշակագէ սիրօրս բոլոր,
Յաւն' աննշան բանաստեղծիկն
Փառսի ճամբով՝ ֆայրամոյրոյ :

Ձի բանկագի՛ն յատկութիւններ
Ինձնէ կուտան խոյս՝ օրէ օր,
Կ'անցնի կեանքս ամուր, անսէր,
Փո՛ւն է, դարման չըկայ անոր :

Կը ցըրտանայ յանջքս՝ անբաւ
Իր յուզումնի հրաշոյժներէն,
Ու կը ցամփի սիրօրս օսկաւ.
Ռամիկ հոգեր զայն կը վարեն :

Ու հոգիս ալ կը մերկանայ
Իր քեւերէն յոգնալասակ.
Սէր կաւ՝ երազ ալ չունի՞՞ նա.
—Երազն է սին, սերն՝ իմաստակ...:

Զգայաւոյ իմ կիրփրեկն
 Ես կը դառնամ յուր, հասուն մարդ,
 Դասողութեան ցուրտ բեւեռեկն
 Վերադարձոյ ճամբորդ հրպարտ:

Այլ ցաւն սնկուն, ցաւն է խորին,
 Որ կը փսրկ սիրտս օրէ օր,
 Ցաւն՝ սպառող բանաստեղծիմ.
 Աւա՛ղ, դարման չկայ անոր:

1899

Վ Ա Յ Ր Կ Ե Ա Ն Մ Ը

՛՛ջ սէր, ո՛չ կիրք, ո՛չ յոյզ մը տար,
 Ո՛չ հրճուանք մը, ո՛չ խկ ցաւ,
 Ո՛չ արցունք մը, ո՛չ մի փափար,
 Սիրտս է անհուն բարանձաւ:

Դէմքըս չունի յուզման մի գիծ,
 Փայլն աչքերուս է պաղեր,
 Հոգիս ամուլ ու անկակիծ
 Ա՛լ չունի Յափ ու Յեւեր:

Ու կը փռուիմ բազկիս վրայ՝
 Խոր մեղկութեամբ տարուբեր.
 Երկինքը չի՛նչ կը սարսուրայ
 Գլխիս վերեւ անտարբեր:

Եւ ծուլութեամբ, կէտով ծալած
 Մութ նայուածքս երազուն,
 Կը Յափստիմ անըրբայած
 Պահ մը խորն այն բարձրերուն:

Ու պիտ' ըսէք, — ինչո՞ւ անշարժ...
 Այս կապոյտին տակը ջինջ,
 Արդեօք սէ՞ր մը, վի՞շտ մը, երս՞զ.
 — Զէ', ո՞վ գիտէ, ո՞հ, ոչի՛նչ :

1899

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԵՐԱԶՆԵՐԸ

Կայուն լուսինն՝ Աստուծոյ
 վառ անուրջն է իրական,
 — Ոսկի երազ ծորածոյ
 թորն անհունին վեհական :

Եւ արեւներն ալ փաղփոլն՝
 Իսէլայներն իր շքքեղ,
 Անհունին մէջ սեւեռուն,
 Անջնջելի, մըշտագեղ :

Հաստատութեան մէջ խաղաղ
 Այդ վառ խոհերն ու անուրջ
 Լուրժ կապոյտէն, վերն, առկախ,
 Կը դառնան իր հողոյն շուրջ :

Ու կը դիտենք մենք յաճախ
 Զանոնք աչքով մ'անտարբեր,
 Գլխին վերեւ մտր, խաղաղ,
 Վեհ մտածմանց այդ ջահեր :

Արեւ, աստղեր, ո՛վ լուսին,
 Հուր-մըսածմունք ծորածոյ,
 Կա՛յծ մ'ալ զձեզ երգողին՝
 Մեծ երազէն Ասուծոյ:

ԴԺԳՈՂՈՒԹԻՒՆ

Երկայ պահուն ան ձկազին
 Դժգոհութեանց մէջ խրոով
 Կ'ալեծըփի այս հոգին
 Բազմապահանջ պէտքերով ձ,

Կեանքի դեռ շատ լուսաւոր
 Ու խընդալից կողմերուն
 Դիտակցութիւնն է բոլոր
 Խըռովարարն իմ հոգւոյն :

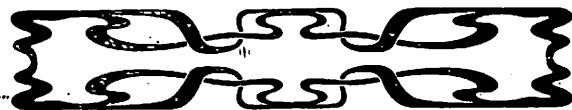
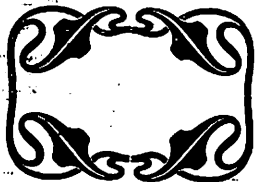
Ու զրկանքներն՝ հոգւոյս մէջ
 Կը հրդեհեն բոցափայլ
 Խուլ կրքերուն կայծն անշէջ,
 Սպառնալից ու մըռայլ :

Ու նրբուղին վարդաւէտ
 Յոյսի շուշան քալերուն
 Դեռ կ'երկարի՛, — առ յաւէ՞տ —
 Հորիզոնին խորն, հեռուն :

Վե ապագան որ չի գար,
Մի՛շտ հեռուն է խուսափող,
Զայն կը ծածկէ յամբարս
Գերեզմանի ցըրտին հող :

Լոկ հրճուանքի խորշն հանդարտ
Հոն է՝ ուր դեռ կը փայլին
Շողշողանքով մը կախարդ
Յիշատակներն անցեալին :

1898

Ա.Ռ.Ա.ԶԻՆ ՍԷՐ

ասանութեան է՛ն միամիտ օրերուն,
Այն ասեմն էր՝ երբ երազոս, հէզ ճղեկ,
Հոգիս անծիր բաղձանքներու սեւեռուն,
Տըժգոյն էի, — շա՛ս ալ մաղձոս, սրտաքեկ :

Այն օրերուն էր՝ երբ յիմար սենջերով,
Տարսամկն մէջ աննիւթ երազ մը թեթեւ
Կը փնտռէի, կիտանքս իսկ թալու հեշտ սիրով,
— Բոլորն ատոնց՝ դեռ չեն թըռած, միտքս են դեռ :

Կեանքիս այդ յո՛ժ վստմազուր օրերուն
Օտար աղուր կնկան մը ու, մհ, մեռւաւ,
Տարօրինակ ազդեցութիւնն անանուն
Կըրած ըլլալ կը յիշեմ դեռ ես անձկաւ :

Կրկին թախքս ունէր անշուշտ, ղայց աղուր,
Ու թարմ էր շատ ու հեշտառաս կին մ'էր ան,
Որ սիրեց զիս մեծամութեամբ մ'անստովոր,
Իր ճրտութիւնն անձրեւեկով իմ վըրան :

Ու շուճ մեռաւ : Առջի անգամն էր անկասկած
Կրնկան համար ես կեանքիս մէջ կուլայի-
Բայց այդ անկեղծ արցունքներէն պարսպուած՝
Ինչո՞ւ արդեօք չը մընաց սիրսս ամայի :

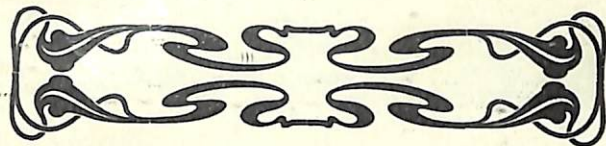
Ինձ թըւեցաւ թէ՛ ան կրնար մայր ըլլայ
Ինձ պէս նիհար զըժգոյն հոգւոյ մ'երագոճ,
Ու մայրիկիս մահուան վրայ դառնամալ
Թուեցաւ ինձ այն օրուան մէջ մշուշոճ :

Անկից ի վեր՝ քանի՛ սարսամ սարկներ
Անցան ու ես ճանչցայ սէրն իսկ բոցեղէն,
Հոգիս հիւնա մըթին կեանք մը չ'սսանծներ,
Սիրսս՝ ա՛լ չունի կակրուծիւններ մոմեղէն :

Այսօր՝ միայն անկարեկիր վերլուծող
Սյդ երագի մեղամաղձոճ օրերուն,
Ես կը քննեմ այն անցեալը խուսափող
Անուրջի պէս վերնոճ, աստղի պէս հեռուն :

Ու կեանքիս մէջ առջի անգամ զըրու տէս
Կրկին սարիքս ունեցող կիմն այն սարսամ
Ո՛հ, իբրեւ մայր, կամ սիրուհի՞, իմ սրբէս
Սիրած ըլլալս հիմա միայն ես կ'զգամ :

1896

ԱՌԱՋՈՒՆ ՍԷՐ

Նրիժ, մարուր ձիւնին վըրայ
Եթէ կայլակ մ'արիւն կամի,
Ձիւնն անբասիր՝ կը սարսըռայ,
ձերմակուծեան մէջ իր կամի :

Ու ծաղիկ մը, աստղը կարմիր,
Կը ծըլի հոն, ճերմակին մէջ,
Վիրաւոր է ձիւնն անբասիր
Տար ու խորունկ վերքով մ'անշէջ :

1902

Վ Ա Ն Կ Ա Պ Ե Ր Գ Ե Ր

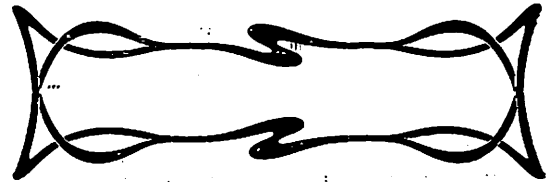
լրակի կանանչ կողին
Խոնաւ քաւիւն՝ անկողին
Բիւր երաններուն
Գինով լերբողին :

Տրխուր հոգերն անցեալին,
Մաբուր երէկին, պղտիկ անցեալին
Մասաղ լերբողին՝
Բիւրածրպիս ապրիլին
Շունչէն կը հալին :

Իրիկնամուսին,
Սեմին վրայ վարդագոյն
Աղջամուղջին ու մութին,
Ցաւոս միտին մէջ հեղ բանաստեղծին՝
Վերջալոյսի ոսկեծին
Մըսածումներ, իբրև քիբոանց
Պար մ' առանձին
Կը յածին :

1897

ԱՆՎԱՊ ՆԵՐԴԱՇՆԱԿՈՒՅԻՆ

րիկուն է.
ինչ որ կայ մեղմ, եմբային, ինչ որ նուրբ,
ինչ որ մշտն, երազոտ,
Ու կիսաբոյս, ու կիսաստուեր, կիսանագագ,
կիսամախանց, կիսապղտոր, —
Այս վերջալոյսի զիւժական պահուն
Կը լեցուն աշխարհն իմ երազներուն :

Բեկ բեկ ցոյքեր նրազուն,
Շողեր, բոյլեր բիւր ցրուուն,
Կը մաղուն վառ ամպերն ի վար,
Ու կարմիր, զեղին ու ծիրանեգոն
Երանգներ նրբին,
— Կայծերն իմ հոգւոյն,
Իբրեւ լուսեղէն հողմահար մ'սփիւռ
Փափխորէն սփռեր է զարնան զեփիւռ :

Անայուժեան մէջ դաշտին
 Զով, երագուն, լայն ու լուռ,
 Տարտամ բաղձանքներ, անձանօթ յոյզեր ներսս կը փծծին.
 Մինչ պզտիկ հովուին անուշ սրբնգին
 Պարզուկ երգերուն խազերուն վըրայ
 Իմ ելեւէջիկ ծփանուտ հոգին
 Մե՛ դմ, կը թրթըռայ :

Ու տարտամ երգերն ալ կը նըլապին
 Զուարթ հօտադին :
 Բոժոժիկի մը դնձիւնն անուշիկ
 ՄՊնորբտին մէջ կ'երկնայ հեռուն,
 Եւ գարնանարջը զով զեփուռներուն
 Կոժկոծեալ շունչէն կը թրթըռայ յուշիկ :

Բընուժեան բոլոր հոյզերը թաքուն
 Ներսս կը տաքնան ու կը բըռնկին.
 Մաքուր թախչէն իմ շըրժունքներուն
 Ըզճոտ համբոյրներ կը թռչին օդին :

Համբոյրները թեւ կ'տունն, համբոյրները կը թռչին
 Ինկած խորը ոչնչին,
 Եւ կ'երթան ո՛ւր. —
 Անպատրուակ մաքուր ձօն
 Խօյ ու անկեղծ քերթողէն՝
 Ազուորներու հասցէին. . . :

1900

ԳՆԲԱԳՈՍԵՆ ՏՕՆԸ

Բազաւէտ խնկոտ առօտն ապաւեն
 Զըւարթ, կայտառ, կարմիր հարսի մը նման
 Հորիզոնին կաթ ամպերուն բացուածէն
 Կը ցրցնէ ծայիս մ'անծիր հիացման :

Ու կը բռչին ծային կայծերն անհամար,
 — Կենդանութեան բազմաբողբոջ մասնիկներ,
 Պեղաբերել բաժուն սերմերն անսպառ
 Մայր բրնձութեան զգուտ զգկին մէջ անմեռ :

Ու Դարունը՝ ոսկեցընցուղ առօտին
 Տարփանքներուն մէջ կ'արթնայ գնձութեամբ.
 Լուռ զիբերուան երազները կը ցնդին
 Այգուն շեղ վառ հանդէսին մէջ անամպ :

}}

Ու թօնն անհուն երգի, բոյրի, հիացման,
 Տօն բնութեան, շքեղ թօնը Արեւիկն,
 Փքբումներու լայն գրկին մէջ անսահման
 Կը բքբրուայ կեանհով, յոյզով ցնծագին :

1902

ՍԻՐՈՅ ԵՈՐԱՆ

բջազգեստի մը շրշիւնն հոտաւէտ
 Խրտովքի անհուն սարսուռներ ունի :
 Կ'այլայլի հոգին յուզման հակամէտ
 Երբ քովէն յանկարծ կը թրժուայ անի :

Լուս, խորհրդարայան, ծփծրիուն Յաղար՝
 Որուն մէջ կինը կը ծաղկի մաքուր,
 Եւ ուր՝ ապրելու խինդով զողանար
 Կը փրժժին սիրոյ կիրքերն ու սարսուռ :

Մաքուր մերկութեան մատուցարանին
 Մետաքսէ փափուկ վարագոյր թեթեւ,
 Տարտամ ուխտաւորք հոն կը վարանին,
 Քու նըւիրական ծայքերուդ առջեւ :

Կի՛ն, — համադրու՞մի՛ւնն իսկ մեծ աղուորին,
Անձուկ ու Սեթեւ հաշիւներէ զուրս,
Անգոյն հոգիներն իսկ կը շլատրին
Սիրոյդ խնկումէն, — երկնային զմուռս :

Շրջագգեստի մը շրշիւնն հոտուէտ՝
Խըռովքի անհուն սարուռներ ու՛ի :
Կ'այլայլի հոգի՛ն յուզման հակամէտ
Երբ քովէն յանկարծ կը Թրթոսայ անի :

1896

Ձ

ՆԱԻԻՆ ՀԵՏԻՐ

Ելամաղձօրէն ձեռքս ծնօսիս,
Կամուրջին վրայ նստած առանձին,
Տարսամ հոգեւով զեղուն ներսիդիս՝
Ուր բիւր բաղձանքներն իմ կ'ալեկոծին,

Կը դիտեմ նախն ընթացքը ճենդոս՝
Ծովի խաղաղիկ լանջքին վրայէն,
Զոր ջերմ արփանքով մեղմ, անուշահոտ
Հովերն իրիկուան լուռ կը փայփայեն :

Ու ջինջ մաքրուծեան Թոյլ ցոլբերուն մէջ՝
Երկու կապոյտներն իրար կը դիտեն.
Ամպիկի փերթ մը, — հուրի նրբամէջ —
Շեշտ վար կը նայի վերի կապոյտէն :

Նաւը կը ճեղքէ ջուրերը կապոյտ
Սէզ ու պանծալի զընացքով խաղաղ,
Ինչպէս կարապ մը պլոտ ու անփոյթ՝
Կուրծքը լճակին — սնդուս միապաղաղ :

Փրփուրէ ժանեակ՝ կապոյտի լանջքին՝
Նաւին լաչն հեքքը կ'երկարի հեռուն,
Մինչեւ հոն ուրեղ իրար կը հըպին
Լուրժ շրժներն երկու ջինջ անհուններուն:

1900

Թ Ո Չ Ն Ի Կ Ի Ն

ուչնի՛կ- ո՛վ Յուչնիկ, որ պատահանիս
Մօտիկը կ'երգես նըլաղիտ շունչով,
Ըսէ՛յի՛ր ինձի, արդեօք ի՞նչ ունիս,
ի՞նչ ո՛ւ՛ սրտուծեան այդ վանկը Յղժով:

Աշնան միգապատ սո՛ւզը կը սգաս,
Թէ ցուրտ ձմեռուան սարսուռները բիւր,
Ձի կը Յըլի Յէ ցաւեր վաղահաս
Կուլաս քու երգիդ շեշին մէջ անձնիւր:

Ու կը սեսնեմ քեզ, չոր ոսփն վըրայ
Թառած մինակ ես հերու սիրուածէն,
Աշնան հովերէն ուժը կ'երերայ
Եւ սառնեայ շունչեր քեզ կը հալածեն:

Եկո՛ւր, ո՛վ Յուչնիկ, բացուի՛նք իրարու
Բարեկամի պէս, ճար, մըսերմարար,
Դուն՝ մինակ, ես ա՛յ սիրուածէն հեռու,
Պատմենք ցաւերնիս, հատկմանք զիրար:

Ու այս ընթացածը կախեմ թեւիկէդ,
Կը ճանխն անոր, ըսէ՛, ա՛յ թուշուն,
Թող զիրերովըս մխիթարուի գէթ
Մինչ զան ու անցնին մշուշն ու աշուն :

Հոն, քերթուածի՛ն մէջ դրած եմ բոլոր
Իմ արցունքներէս ու իմ ցաւերէս,
Թռչնի՛կ, անոր սար զանի անմոլոր,
Ան՝ պիտի ճանչնայ իմ ձեռագիրէս :

ԲԱՆԱՍԵՂՄԻՆ ՎԻՏՏԸ

Զգալ երբեմն իր պարմանի կուրծքին սակ
Յուզմունքի մը կոհակներուն խօլ հանդէս,
Ու խանդավառ խրնկանանցոյն շունչով սափ
Չայն չկրնա՛լ արժաւեցել բոցի պէս :

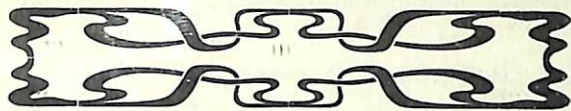
Չգալ առաս մակընթացումն զգացման,
Լանջի՛ն խաղաղ վախարանին սակ լրոսին,
Ու երբեքու սկարուքիւնն անսահման՝
Դուրս քափելու բխւր զազնապներն իր ներքին :

Եւ զգալ թէ հասնումը կայ ներսը լուռ,
Ամուլ, անյու՛ս, խլուղ կէտանքի խոր ցաւին,
Շրթքանց վրայ զգալ նինար մի փրփուր
Այլններէն՝ որ ներսիդին կը յուզուին :

Չեռներուն մէջ տեսնել բընարն՝ անզգած,
Ու թէ՛ մասներն հիւանդագին կը դողան,
Մէկ կողմ նետել ժանգոտ գրրիչն ալ յոգնած,
— Լուռ խոկալով կը զազնապի հեգ սրդան :

Ձի ներեցմանց աղբերակն է որ, աւաղ,
Մերք կը ցամփի յուսամոյր ֆերթոլին,
Ու կը քրի քէ սեւ օր մ'է առեր պաղ
Կայծով, բոցով, կիրճով շաղուած իր հոգին :

Մուսաներու շրնոհներէն մերժուած,
Այնպէս՝ ինչպէս սիրականէն իր անգուր,
Քանի՛ անգամ, գիտէ՞ք, ֆերթոլն է լացած
Իր աննրբան կեանքին վրայ բազմասուս :

ԱՐԵՒՆ ՈՒ ՇԻՒԼԷՆ

Քնշասենակիս բաց պասուհանէն
Կը նազի նազով զեփիւուն առսրան, //
Ու խօլ, երշանիկ երազներն իմ դեռ
Իբր արեալոյսի բոցեղէն քիթեռ
Կարծես կը հեւան
Բարձերուս վրան :

Ծիծղուն ու ծալի ջինջ հորիզոնէն
Ծայր կուտայ ծիրան ծրնունդն արեւին,
Եւ արծաթաքել շող մը շրւարուն
Կուգայ լծորդել սաւսամ պասկերներն
Իմ երազներուն :

Հոգիս, ծաղիկ խրնկահոս,
Նրբբացողուն, ոսկեծրոց,
Կը բացուի
Ձերմ համբոյրէն արեւի
Հեռուն, լեռան վերեւի,
Մինչ վարդեկիփ մ'անսահման
Կը հրդեհուի վառ կուրկովն
Հորիզոնին օձանրման :

Ու կ'զգամ ոյժ մը, սարսուռ մը ներսէս
Մինչեւ արեւին հապնելու համար,
Հոն, արեւոյտիսն նամբէն բոցազէս,
Յօդերուն մէջէն մարգարսասիպար,
Ինչպէս ոսկեգօծ առասպելներու
Կարմիր, բոցահեր ...
Մանուկ մ'անվիհեր :

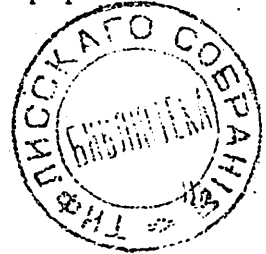
Ոսկերուս սակ' արեւն արու,
Գլխիս վերեւ' բոցեր, կայծեր հրաքեր,
Աչկերուս մէջ' լոյսն արեւին ակներեւ.
Արե՛ւ, բարե՛ւ,
Ձերմ համբոյր սանձ իրարու :

Դուն՝ իմ սիրածս եղիք, ես ալ էմ գերին,
Քու մանկկաւիկն ըլլամ ու բող չըմարին
Կիրեն ու հրայր մեր սիրավառ համբոյրին:
Որքան դու մեծ ես ու որքան անհուն,
Որքան ես պզտիկ, որքան ես փոքուն,
Օ՛հ, գիրք նոյնն է մեր նակասներուն :
Դուն՝ կեանքը կուսաս, կեանքը կը վառիս,
Ու ես՝ գրկիդ մէջ՝ անմահ կը զգամ զիս :
Արե՛ւ, բոց բերնովդ ա՛ն, համբուրէ՛ զիս :

Բանաստեղծութիւնն ես դու անսահման.
Ես ալ ծոցիդ մէջ լուռ ու աննրբան
Աշուղն եղանիկ.

Տո՛ւր ինձի կրակդ ու տուր ինձի բոց,
Հոգիս բող վառուի հրդեհներովդ հոծ,
Քեզովդ արեւնամ, քեզ արտաւանջել :

Արե՛ւ, առ գիրկդ, համբուրէ՛ հիւլէն.
Եսկ էքէ էմ սերն սայառէ զանի
— Ինչպէս քիթեղ մոսի լեզուակէն
Ձինջ իրիկուրբով անուռ զարնայի, —
Ի՛նչ փառք աննրբան հիւլէին համար
Դառնալ արեւին մի վառ կայծն իտպառ :

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՄԷՋ

յս աղջամուջին խոր գիշերուան մէջ
Միտքիս բուռ խոկմանց հրդեհներ ունի,
Հոն՝ վառ երազներ, խանդեր ճիւղունի,
Հոն՝ բոցէ կիրքեր կ'առնեն ելուէջ։

Արշալոյսներուն պայծառ ու զրուարթ
ես նախազգացումն ունիմ ցընծադին,
Ու կ'արբեցընեն իմ դալար հոգին՝
Ձինջ առտուններուն բընազդներն հըպարտ։

Գիշերն անհուն է. կ'երկարի՛ լըռին,
Այլ վեժ հրդեհին կիրքը չի մարի,
Ու սարափոխիկ բոցն անկարեկիր
Կ'ուսէ, կը լափէ հոգին խաւարին :

1902

Ե Ր Կ Ո Ւ Ն Ը

Բրիկունն է աստուց մեռեր
Իագաղին մէջ լուրք լեռներուն,
Ու գիշերը հագած սեւեր
Կը սփռէ ցուրսն իր ձորձերուն :

Իոյր ձայներն ալ մարեր են
Վերջալոյսի վարդերուն հետ,
Ու կը նրժայ լուրք վերէն,
Ու կը հային գիծերն անհետ :

Դասին անծայր անկիւններէն
Լայն սուրերներ կ'ուրուագծուին,
Ու խորհուրդով, ու յամբօրէն
Կ'իյնան ցուած բերանն հովին :

Ու հովն անուշ կը սարսրայ
Ծառերուն մէջ Բաղքամբունջ,
Ուր ուսերու ցանցին վրայ
Կը բնանան բոյներ անբունջ :

Եւ լուսրնկան պայծառ, արբուն,
Իր մենութեան բարձրեղն լուռ
Վար կը մաղէ մեզի ժպտուն
Քիւր երազներն իր ոսկեհուն :

Իրիկունն է հանդա՛րս մեռեւ
Գազաղին մէջ լուրք լեռներուն,
Ու մութ գիշերն, հազամ սեւեր՝
Կ'երկնէ կարմիր բոցերն այգուն :

1899

ՉԵՍ ՄՈՒՑԱԾ

Գրբեմն ի զո՛ւր կը յուսամ
Այլ եւս մոռնալ զինքն յաւէտ.
Զզգալ սէրն իր բոցաւէտ
Երբեմն ի զուր կը յուսամ :

Զի մոռացման մէջ իսկ լուռ՝
Հո՛ն է ոչինչ մ'աննըշան,
Սրտէս անդարձ, անբաժան,
Որ իրմէն ինձ կուտայ լուր :

Ռամանումի խորշին մէջ
Խոր զիշերն է ծաւարուն,
Դեռ կայծ մը կայ պլպլուուն,
Կայծ մը դալկոտ՝ այլ անշէջ :

Ու մոռացման հեշտ պահուն,
Լուռ վայրկեան մը մտացիր,
Ատուպին պէս լուսածիր
Կ'սկօսէ անմուճն անհուն :

Եւ կըրակին ցաւն է խոր,
 Լըռին, անվերջ, անյեղլի.
 Ու խոցերով սիրտս է լի,
 Այս հրդեհին անսովոր :

1896

ԾՈՎԻՆ ՎՐԱՅ

անեակներ են որ կը հիւսուին
 Ու կը ցրուին ծովին վրայ,
 Թոյլ, փրփուրը կը սարսըռայ
 Ճուրտ շունչին տակ մակոտ հովին :

Եւ ցոլքերու խուրձեր իյշյզ
 Հանդարտ խոկ անց այս լուռ պահուն
 Ջըրի լանջքին վըրայ անհուն
 Կ'այրին իբրեւ կայծերն հոգւոյս :

Ու կը թռչին գիսախրուիւ
 ձաճանչումներն արեւմուտքին
 Ռազմակոհակ ծովի սրտին
 Այդ հըրթեւ իղձերն անթիւ :

Հեռու՛ն, ա՛յնտեղ, հորիզոնին
 Տարտամուժեան մէջ նըւաղկոտ,
 Երազներուն իմ վարանոտ
 Վառ հողերը՝ կը բըռնկին :

Ու հոն է որ կ'առնէ հանգիստ
Անվերջ կարօտն իմ նայուածքիս,
Եւ ուր տենդոտ, խանդոտ հոգիս
Կը հանգչի հեշտ ու լլուանիստ :

Հո՛ն, կապոյտի այդ համրոյրին
Ձինջ մաքրութեան մէջ նրազուն
Ինձ կ'ուրուանայ աշխարհն անհուն
Երազներու վայրավառին :

ԵՌՐՀՐԳԱՄՈՂ . . .

որհրդամոլ ֆաքիր մ'եմ ես անրջամոյն,
Ձոր հաշիշի կապոյտ ծուխը նուրբ եւ ուժգին
Կ'առաջնորդէ ցընորքներու երկիրն անգին,
Աշխարհ մը լուռ, միայնութեան զաւառ ջրմոյն :

Թմբիւրը կայ վառանալից խորն իմ հոգւոյն
Երազներու երանաւէտ լուռ վայելքին,
Արբեցընող բուրմունքներու վրդովազին
Խընկաւէտման յամրաթափանց թոյնին հանգոյն :

Ու սրբազան խնկամանի կըրակն ուժգին՝
Սեւեռումներն են ցանկավառ քու նայուածքին,
Ուր կը մըխայ հոգիս իբրեւ անուշ կնդրուկ :

Եւ կը մնամ Յունաւորման այդ անձնասուր,
Ձոն զիտակից պաշտամունքին այս չարաշուք
Աղքատին պէս ինքնամատոյց՝ ամփոփ ու լուռ :

Տ Ա Տ Ա Ն Ո Ւ Մ Ն Ե Ր

Րսնութիւններ անկարեկիր
Կը բախաւին հողոյս վրան,
Պզտիկ ցաւեր, սին, անճրեան
Կը փորեն սիրս, — ամուլ երկիր :

Այլ աւերներն այս ցաւերուն,
Ինչպէս տերեւն աւանաճաւ,
Կը պարտեն ւրսիս դալար
Կենդանութեան հուսկ ծիլն արբուն :

Վ Եւ արգաւանդ հողէն յուշիկ
Ծիլ կ'արձակեն քարձ կեանք, նոր սէր,
Որոնց համբոյր զըւարթաբեր
Կուսայ զարնան հովն անուշիկ :

Ու նոր կիրքեր զիս կ'աւժարծեն
Մրսիս տալով նորոգ քեւեր.
Գէպի Արեւն ու դէպի վեր
Կը բռչիմ ես մահուան ծոցէն :

Հ Ծ Յ Ի Ն Ն Ե Ր

դէլ՛կ, որուն սերն ինձ կուտայ դանդաղ
Ու բոլլ մառուսքը վարդիւղի հոտին,
Թ՛մբիրն երազոց աշխարհին խաղաղ
Ուրտեղ ոսկեզօծ իղձեր կը բռչին,))

Սղութ՛ր, այդ բոյրէն ես՝ զինով եղայ,
Ու բաւական է բազմասենց հոգւոյս
Վայելին անուրջին՝ ուր պիտի մըխայ
Մրսիս մեծալստ խնկամանն անյոյս :

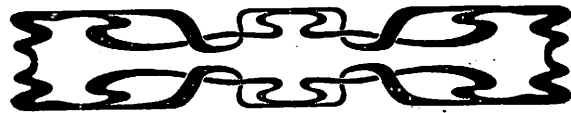
Աչքի կիսախուփ խոր զմայլանքով
Քեզի՛ կը դիտեմ տեսիլին մէջէն,
Այս զինովութեան հեշտանքն հոգեբով
Թ՛աղծութեան մէզը սրբես կը ջնջեն :

Ո՛հ, չարքննայի՛ անուշ ու հանդարտ
Երազին հեմակ այս փքրումներէն,
Հոգիս չը վառէ՛ր միսին մեղապարտ
Ամպարտական կիրքովն ուժգնօրէն :

Ա՛ղջիկ, որուն սերն ինձ կուտայ դանդաղ
 Ու թոյլ մարուսքը՝ վարդիւղի հոտին,
 Թ՛մբիրն երազոց աշխարհին խաղաղ՝
 Ուրեղ ոսկեզօծ իդներ կը փքփին :

1895

Ե Ր Կ Ո Ւ Ն Ք

Պազանքի մըրափէ մը ետքն, յանսի,
 Անուրջներու բարձէն հագի՛ւ բաժնըւած,
 Կ'զգամ հողուոյս բուրասանին մէջ — խօ՛ւ խաղ —
 Ծիլերն անզուՅ տրտուժեան մը գերազանց :

Այլ զի հրազն անբոյր, ծաղիկ մ'է ոսին
 Բացուած ջունի լուռ անկիւնին մէջ խաղաղ,
 Եւ յուզմունքն է հոտոտումի պատրանքին
 Որ աչքերէս կը թռչնէ ջունն, աւա՛ղ :

Եւ արձնութիւնն հովատումն է երազի. ...
 — Պատրողական, ալ խոր վայելք թանկագին. —
 Ու երբ անուրջն հիւժուի և կամ նըւաղի՝
 Հագուած կը զգամ սուզով մ'անվերջ իմ հոգին :

Կ'ուզեմ խըփել աչքես, նորէն քընանալ
 Այն աննըման ջունն սիտփիչ և անուշ.
 Թո՛ղ պատրանքը շարունակուի՛, հովերն ալ
 Թո՛ղ օրօրեն զիս և զա՛մնում քիչ մը ուշ :

??

Այլ երազն իր վարդէ ստներն հոտաւէտ
 Վեր առնելով իմ աչքերուս վըրայէն
 Արշալոյսի հրեշտակներուն զուգահեռ
 Խուսափեր է դէպի երկինք յամբօրէն ։

Պ Ա Տ Կ Ն Ե Ր Բ Ը

Իրիկունն անուշ հանդարտ է կարի,
 Եւ հորիզոնին հրդեհն ա՛նսահման,
 — Կապոյտ կամարին բոցէ խընկաման—,
 Դալիոտ սպառմամբ ճակաւ կը վարի ։

Իրիկնամուտին լուռն անըջաւէտ
 Կ'անծրեւէ վերէն իր սարսուռն անդոյր,
 Եւ երազներու հոյլ մը խընկաբոյր
 Կը ծաղկի միսթիբ ու փթթինաւէտ ։

Նուրբ երանգներու մարմբրուն ցոյքեր
 Ամպերուն շոգի յասակին վըրան
 Հաճնումի անգայտ շունչով կը թրթռան,
 Ու թեւեր կ'առնեն լայն կապոյտն ի վեր ։

Անհուն խոկմունքի լուռ պահն է վըսեմ,
 Անխօս պաշտամանց խորհուրդ սրտակին,
 Լուռթիւն շրթանց, ամփոփում մտքին,—
 Ասդերն իրարու արդիօք ի՛նչ կ'ըսեն ։

Աղջընակ մը, — կոյս թարմութիւնն համակ —
 Բլրակին վրայ կայնա՛յ զմայլուն,
 Կը դրկէ յուշիկ իր նայուածքն հեռուն,
 Տարսամութեան մէջ ամպերուն բամպակ :

Եւ ծաղիկներու փունջ մը ոգեւար,
 Ռոուն քակուեր է խոտէ կապն, աւամ դ,
 Հանդարտ անկումի շարժումով դանդաղ
 Իր քընքուշ ձեռքէն կը թափմփի վար :

Հէգ պարմանուհին տրտում է կարճ,
 Զի քայքայուեր է խուճճն իր յոյսերուն,
 Եւ նայուածքն ի զուր կը ցրուի հեռուն
 Վերչարչային մէջ ու հոն կը մտնի :

Ա Ն Ց Ո Ւ Ն Գ Ը

'անցնի անցորդն' անձնատուր
 Իր տիրական խոհերուն,
 Ճամբաներէ Սնքթարուր,
 Բայլամոյր, շուարուն :

Մանգաղն ուսին՝ նա կը քալէ,
 Մի՛ շտ կը քալէ,
 Ո՞ւրկից ի վեր . . . .
 Ոչ ոք գիտէ :

Գիտէ՞ք, սուր է գերանդին
 Մտամուրր անցորդին.
 Գեղեցկութիւնն է անոր հունձքն իրական
 Վայրավատին իր չորս դին :

Կ'անցնի անցորդն ահա, տիկի՛ն,
 Պատուհանին ներքեւէն՝
 Ձեր փառաւոր ապարանքին :
 Ձեր իգական հըրապոյրներն անմեկին,
 Ո՛վ տիկին,
 Հատունութիւնն ունին փարձամու ոսկեգոծ
 Յուլիսի բիւր պտուղներուն մտուտ ու հոծ :

Թողէք անցորդին մուրուն
 Բաղել բնքոյշ կարմիրն առոյգ
 Այդ բաղցրահամ խնձորներուն —
 Գանձեր զոյգ,
 Շնչել բուրմունքն ալ անուշ՝
 Մեղրածորան նարինջներուն :

Ձեր շնորհներն, ո՛վ տիկին,
 Յատկութիւններն ունին ճոխ ու Սանկագին
 Ջըբուտ ու զով ձմերուկին :
 Ձեր զեղն ամբողջ, ո՛վ տիկին,
 Դեռ դրոշմը կը կրէ
 Յօղածուբմ ու խնկահոտ
 Աստուծոյ մը մատիկին :

Գեղեցկութեան մանզաղն՝ ուսին,
 Գոզնոցին մէջ հունձքի պաշարն՝ ալ առատ,
 Կեանքի մուսր ճամբէն ոսին
 Կ'անցնի անցորդը բազմաշխատ :

Անցորդը կ'անցնի, անցորդը կ'երթայ
 Ձէք զիտեր թէ ո՛ւր,
 Ածելով չորս-դին
 Վայրավատին
 Գեղեցկութեանց հնձող իր սուր զերանդին :

ՔԱՓԱՌՈՒՄՆԵՐ

Ճնէ ձրվեռուան սեւ սուզը ցրթին
 Գարեան արեւէն, զարեան շուկէն խնկաւեք ...
 Ձինջ հոգիներէն ա՛լ եղաւ անհետ.
 Ու ձիւներուն տեղ, փոխան սարսուռին
 Տրխուր ձրվեռուան՝
 Մեր հոգիներուն վրայ կը բացուին
 Ծիլեր կեցտունակ, վարդեր հոտեան :
 Ձերմ կեանքով մը՝ հողն է յըդի,
 Ու հին երկրին շնչերակը կը բղխի :
 Բանաստեղծին ալ հոգին
 Կը բողբոջի-մոր յոյգերու մէջ անգին :

Ու հեռու քաղի հոգերէն ռամիկ,
 Խաբող սերերէն ու պատանհներէն,
 Քերթողը մենիկ՝ իր անուրջներուն,
 Իր խոհերուն հետ,
 Կ'երթայ երազել պուրակին մօտիկ :

ԲԱՆԱՍՏԵՂՆԻ ԵՐԱՆՏԻՔ

Հուն մ'էր, աղու նայուածքդ երազուն
 Ձիս զերիդ ըրաւ, զիս հիւանդ ըրաւ.
 Ամբողջ ձմեռ մը, ծրմեռ մը անհուն,
 Սէրդ իմ արտիս մէջ կրակ մը դրաւ :

Զրմեռն՝ ես արիւն-արցունք եմ լսցեր.
 Դուն ինձ թըւեցար մահուանըս ծաղիկ-
 Փոխարէն՝ ինձի ձօնեցիր ինչե՛ր,
 — Յաւիտեան սիրոյ խոսու՛մ, երաշխիք :

Զրմեռուան վերջն էր, հեռացար ինձ
 Ինչպէս առջըւան մեղուն՝ վարդերէն :
 Սիրամերժ տղան ըսէ՛ք, ի՛նչ կ'ընէ,
 Կը հասնի, կուլայ, կուլայ դառնօրէն :

Այս ցաւն ինձ համար սաստիկ էր, անհուն,
 Վառելէ հասած՝ զուցէ մարէի.
 Գարունն էր եկեր, ծաղկաւէ՛ս գարուն,
 Մրսիս պատուհանն արեւին բացի :

ձածանց մը թարուկ, շառայ մը մոլոր
 Կեանքիս կիսաշէջ մամն էր արծարծեր,
 ձակսիս, այտերուս զոյնը դալկահար
 Գարնան ծաղիկներն են կեանքով օծեր :

ձնճղուկին երգը, կապոյտն երկինքին,
 Մարմանդին վրայ ծըլած անուրջներ,
 Վյն անգուծ ցաւէն զիս բժշկեցին,
 — Մայր Բընուծիւնը զիս որդեգրեր էր :

Աղուն՛ր, հիմա ո՛ւր, դուն ջ՛ւր ես հիմա.
 Սիրավէպն ամբողջ կըրակի՞ն՝ ջրւիր.
 Այլ աչս բըմայքէն քեզ ի՞նչ կը մընայ.
 — Միա՛յն սառուցիկ պտղունց մը մոխիր :

Մինչ այն թաղերը զոր ձօնեցի քեզ
 Տրտմագին սիրոյ ցաւոս օրերուն,
 Անունս աշխարհքին սիրցուցին, զիտնս.
 Ընդունէ փոխան երախտիքս անհուն :

ՎԵՐԹՈՒԱԾՆԵՐՈՒ ՅԱՆԿ

✓ ԸՆԹԵՐՅՈՂԻՆ	5
Չանհրոյք	7
Նայուածք	9
Սրբապղծութիւն	11
Հրածարում	13
✓ Նուէր	15
Վերջալուսային	17
Անպերուն	19
Գիշերային	21
Յաւս	23
Վայրկեան մը	25
Աստուծոյ երազները	27
Գծգոնութիւն	29
Առաջին սէր	31
Առաջին սէր	33
Անկապ երգեր	35
Անկապ ներդաւնակութիւն	37
Գերազույն տօնը	39
Սիրոյ խորան	41
Նախին հետքը	43
Թռչնիկիւն	45
Բանաստեղծիւն վիւսք	47

Արեւն ու հիւլէն	49
Գիշերուան մէջ	53
Իրիկունը	55
Չեմ մոռցած	57
Ծովին վրայ	59
Խորհրդամոլ	61
Տասանումներ	63
Հծծիւններ	65
Երազը	67
Պասկեր մը	69
Անցորդը	71
Թափառումներ	73
Բանաստեղծի երախտիք	75

ԳՐԱՎԱՃԱՌ-ՀՐԱՏԱՐԱԿԻԶ

Ն Շ Ա Ն - Պ Ա Պ Ի Կ Ե Ա Ն

Կ. ՊՈԼԻՍ, 72, Էսկի - Չապթիէ ճաւէտի, 72

Ա. ՅԱՐՈՒԹԻԻՆԵԱՆ. **Լճուած Բնար** (Բերումներ). Էջ 83,
1902 Գին 5 Դրուց :

Ն Շ Ա Ն - Պ Ա Պ Ի Կ Ե Ա Ն Մ Ա Տ Ե Ն Ա Գ Ա Ր Ա Ն

Աւխասուած ու մսածուած լայն ծրագրի մը արդիւնքն է
ՆՇԱՆ-ՊԱՊԻԿԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱԳԱՐԱՆը, որու նպատակն է՝

1. Հաւաքել մեր կարեւոր գրողներու հոս ու հոն ցրուած գործերը եւ իրենց վերջնական ձեւին, գիրքի ձեւին սակ հրատարակել :

2. Գրգիւ ըլլալ որ մեր գրողները իրենց մսածուած անբողջական արտայայտութիւնը երկարաւեւնջ աւխասութիւններով սան, եւ

3. Օտար հրատակերները ծանօթացնել բարգամուտքիւններով :

Այս շարքէն հրատարակուած են՝

2. Հ. ԱՅՍՏՈՒՐ (ՍԻՊԻ). — **Յոյլեր** (Բերումներ, 1892-1902)
Էջ 92, 1902 : Գին 5 Դր.

ՄՈՒՇԵՂ, ՎԱՐԳՎԱՊԵՏ. — **Դրուագներ**. Էջ 214 : Գին 10 Դր.

Մ. Ա. ՊԱՐՍՍՄԵՍՆ. — **Անըջանք** (Բերումներ) Էջ 76 : Գին 5 Դրուց :

Մամուլի սակ է եւ քիչ ասեցնէ լոյս կը տեսնէ.

ՏԿՆ. ՉԱՊԷԼ, ԵՍՅՅԵԱՆ. — **Շնորհիմով Մարդիկ** (վէպ) :

Գ Ի Ն 5 Դ Ր Ո Ւ Շ

معرفی نظارت جلیلهستك في ۱ جزیران ۳۲۱ تاریخلی و ۱۶۱ نومرولی
رخصتنامه سیله در رسیان مطبعه سنده طبع اولنشد

6/19

Հայաստանի Ազգային գրադարան

NL0432513

38463

